

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

Н. О. Будна, О. П. Онишків

УКРАЇНСЬКА МОВА

**Конспекти уроків
2 клас**

Посібник для вчителя

Тернопіль
Навчальна книга – Богдан

Рецензенти:
кандидат педагогічних наук, доцент
Т. В. Гладюк
вчитель вищої категорії, вчитель-методист
Р. В. Богайчук

Будна Н. О.

Б-90 Українська мова : конспекти уроків : 2 кл. : посібник для вчителя / Н. О. Будна, О. П. Онишків. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2019. — 152 с.

ISBN 978-966-10-5909-1

У посібнику подано розгорнуті конспекти уроків з української мови, зміст яких відповідає Державному стандарту початкової освіти, типовим освітнім програмам та підручнику «Українська мова та читання» 2 кл. (Ч. 1) (авт. Варзацька Л. О., Трохименко Т. О.).

Запропоновано зразки бесід під час вивчення нового матеріалу, опорні схеми, таблиці, малюнки; різні види роботи над мовним матеріалом, правилами; каліграфічні хвилинки, творчі завдання, різноманітний цікавий та ігровий матеріал.

Для вчителів початкових класів, студентів педагогічних навчальних закладів.

УДК 371.32:51

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-5909-1

© Навчальна книга — Богдан, виключна ліцензія видання, оригінал-макет, 2019

Навчальне видання

БУДНА Наталія Олександрівна
ОНИШКІВ Ольга Петрівна

УКРАЇНСЬКА МОВА
Конспекти уроків

2 клас

Посібник для вчителя

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Антоніна Павліченко*
Обкладинка *Володимира Басалиги*
Комп'ютерна верстка *Галини Кузів*
Технічний редактор *Неля Домарецька*

Підписано до друку 25.06.2019. Формат 60×84/8. Папір друкарський.
Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. 17,67. Умовн. фарбо-відб. 17,67.

Видавництво «Навчальна книга — Богдан»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга — Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002
Навчальна книга — Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008 тел./факс (0352) 52-06-07; 52-05-48
office@bohdan-books.com www.bohdan-books.com

№ уроків	Тема уроку	Дата
1	Звуки мовлення. Букви.	
2	Розрізнення звуків і букв. Алфавіт.	
3	Звуки і букви. Абетка. Каліграфічне написання великих та малих букв алфавіту.	
4	Наголос.	
5	Склад. Перенесення слів із рядка в рядок.	
6	Голосні звуки. Позначення їх буквами.	
7	Позначення буквами <i>я, ю, є, ї</i> звуків (одного або двох).	
8	Розвиток зв'язного мовлення.	
9	Наголошені і ненаголошені звуки. Звуковий аналіз слів.	
10	Приголосні звуки. Позначення їх буквами.	
11	Звук [ф], позначення його буквою <i>ф</i> . Складання речень. Навчальний діалог.	
12	Звуки [дж], [дз], [дз'], позначення їх на письмі буквосполученнями <i>дж, дз</i> . Правила переносу частин слів з буквосполученнями <i>дж, дз</i> . Перевірна робота. Діалог.	
13	Звуки [г], [ґ]. Позначення їх на письмі буквами <i>г, ґ</i> . Вимова і написання слів з цими звуками.	
14	Буква <i>щ</i> та її звукове значення. Позначення буквою <i>щ</i> двох звуків [шч].	
15	Дзвінки та глухі приголосні звуки. Вимова та написання слів із дзвінками та глухими приголосними звуками.	
16	Розвиток зв'язного мовлення.	
17	Вимова і написання слів із дзвінками і глухими приголосними звуками.	
18	Перевірка знань з мовної теми «Звуки і букви. Склад. Наголос».	
19	Аналіз перевірної роботи. Тверді і м'які приголосні звуки. Позначення м'якості приголосних звуків на письмі знаком м'якшення.	
20	Вправи на закріплення знань про м'які приголосні звуки та позначення їх м'якості. Вправлення у переносі слів із знаком м'якшення. Звуко-буквений аналіз слів.	
21	Буквосполучення <i>ьо</i> . Правила переносу слів зі знаком м'якшення (<i>ь</i>) і буквосполученням <i>ьо</i> .	
22	Подовжені м'які приголосні звуки. Позначення їх на письмі двома однаковими буквами. Звукові моделі слів з подовженими м'якими приголосними звуками. Перевірна робота. Аудіювання.	
23	Поділ на склади та перенос слів з подовженими м'якими приголосними звуками.	
24	Розвиток зв'язного мовлення.	
25	Вимова і написання слів, у яких ставиться апостроф.	
26	Вправлення у розпізнаванні слів з апострофом. Звуко-буквений аналіз слів.	
27	Правила переносу слів з апострофом. Звукові моделі слів.	
28	Перевірка знань з мовної теми «Звуки і букви. Склад. Наголос».	
29	Слово. Лексичне значення слова.	
30	Слова, однакові за звучанням, але різні за значенням.	

31	Слова, близькі та протилежні за значенням.	
32	Розвиток зв'язного мовлення.	
33	Уявлення про спільнокореневі слова і корінь слова. Споріднені слова.	
34	Розпізнавання спільнокореневих слів, визначення в них спільної частини — кореня. Тренувальне аудіювання.	
35	Добір спільнокореневих слів, які відповідають на різні запитання. Перевірна робота. Аудіювання.	
36	Слова — назви дій. Слова — назви предметів. Слова — назви ознак. Слова — назви чисел.	
37	Слова, які називають дії предметів (дієслова). Тренувальний усний переказ.	
38-39	Спостереження за словами — назвами дій, близькими і протилежними за значенням.	
40	Розвиток зв'язного мовлення.	
41	Слова, які означають назви предметів (іменники).	
42	Слова — назви предметів, протилежні за значенням.	
43	Слова — назви предметів, близькі за значенням. Слова, що означають один предмет і багато предметів. Зміна іменників за зразком «один — багато».	
44	Відмінність слів, близьких за значенням, від спільнокореневих. Перевірна робота. Усний переказ.	
45	Велика буква в іменах, по батькові та прізвищах.	
46	Велика буква у кличках тварин.	
47	Велика буква у назвах міст, сіл, вулиць, річок.	
48	Розвиток зв'язного мовлення.	
49	Слова, які називають ознаки предметів (прикметники). Перевірна робота. Списування.	
50	Слова — назви ознак, протилежні за значенням.	
51	Слова — назви ознак, близькі за значенням. Спостереження за роллю цих слів у текстах-описах.	
52	Перевірна робота. Диктант.	
53	Слова — назви чисел.	
54	Поняття про службові слова та їх роль у реченні.	
55	Вживання службових слів для зв'язку слів у реченні.	
56	Розвиток зв'язного мовлення.	
57	Перевірка знань з мовної теми «Слово» (<i>іменник, прикметник, дієслово</i>).	
58	Аналіз перевірної роботи. Підсумок по темі «Слово».	
59	Поняття про речення.	
60	Види речень. Розповідні речення. Інтонація розповідних речень. Розділові знаки в кінці розповідного речення.	
61	Питальні речення. Логічний наголос у питальних реченнях.	
62	Найважливіші слова для вираження (висловлення) думки. Виділення їх за допомогою інтонації.	
63	Спонукальні речення. Розділові знаки в кінці спонукальних речень.	
64	Розвиток зв'язного мовлення.	

65	Закріплення і узагальнення знань про розповідні, питальні та спонукальні речення.	
66	Закріплення вивченого про види речень. Робота над виразністю читання.	
67	Поняття про текст. Розрізнення окремих речень і тексту. Заголовки.	
68	Поняття про текст. Добір заголовків до тексту.	
69	Будова тексту: зачин, основна частина, кінцівка.	
70	Закріплення знань про будову тексту. Спостереження за відповідністю заголовка змістові тексту. Перевірні роботи. Списування.	
72	Розвиток зв'язного мовлення.	
71, 73	Типи текстів. Текст-опис, текст-розповідь, текст-міркування.	
74	Перевірні роботи. Диктант.	
75-77	Аналіз перевірної роботи. Поняття про мову. Українська мова — державна мова України.	
78	Усне і писемне мовлення.	
79	Сила голосу і швидкість мовлення. Ознайомлення з різними формами звертання в мовленні. Виділення слова-звертання на письмі.	
80	Розвиток зв'язного мовлення.	
81	Слова ввічливості (форми вітання, прощання, прохання, вибачення). Тренувальний диктант.	
82	Перевірка знань з мовної теми «Мова і мовлення. Текст. Речення.»	
83	Повторення вивченого за рік.	
84	Повторення звуків і букв, різних типів речень (розповідні, питальні, спонукальні). Головні слова в реченні. Заміна словосполучення синонімічним словом.	
85-86	Повторення вивченого з розділів «Слово», «Звуки і букви», «Речення».	
87	Підсумковий урок за рік.	

Дата _____
Клас _____

УРОК 1

Тема. Звуки мовлення. Букви.

Мета. Повторити і закріпити уявлення дітей про фонетичну і графічну системи української мови, актуалізувати знання учнів про звуки мовлення і букви, якими вони позначаються.

Обладнання. Малюнок Пізнайка, предметні малюнки (тварини), таблиця почуттів (додаток № 1).

Хід уроку

I. Організація класу. Ранкова зустріч.

1. Вчитель.

— Добрий день!
У добрий час
радо я вітаю вас.
З миром зустрічаю,
щастя вам бажаю.

2. Автотренінг.

— А тепер проведемо автотренінг і налаштуємось на урок.

Я — учень (учениця).

Я ходжу до школи.

Мене вчать учитися.

Я все розумію.

Я хочу все знати.

3. Мотивація навчальної діяльності учнів.

Вправа «Мікрофон».

— Яким, на вашу думку, має бути наш урок? (*Цікавим.*)

— А ви якими повинні бути на уроці? (*Уважними, активними.*)

— Отже, якщо ви будете саме такими, то ми разом створимо цікавий, творчий урок. А він у нас сьогодні незвичайний. Ми починаємо подорож до країни Граматики, а провідником у нас буде наш підручник «Українська мова».

II. Повторення вивченого за 1 клас. Тестові завдання.

III. Ознайомлення з підручником. «Українська мова та читання». 2 клас (Ч. 1) (авт. Варзацька Л. О., Трохименко Т. О.).

1. Аналіз інформації, розміщеної на форзаці.

2. Ознайомлення з умовними позначеннями і схемою змісту виучуваного розділу «Звуки і букви».

3. Робота над віршем Андрія Малишка «Буду я навчатись». (с. 3).

IV. Повідомлення теми уроку.

— Сьогодні до нас на урок завітав Пізнайко. Він хоче дізнатися, що із вивченого у 1 класі ви пам'ятаєте і чи готові до подорожі у країну Граматики.

Порада Пізнайка. Звуки і букви навчись розрізняти —
будеш докладно фонетику знати.

V. Робота з підручником (с. 4-5).

1. Поетична хвилинка. (За вправою 1)

а) Читання вчителем або підготовленими учнями поезії Ліни Костенко «Сю ніч квітка питала квітку».

б) Бесіда за змістом вірша.

— Яку картину ви уявили?

— Спробуйте відповісти на запитання квітки.

— Які почуття викликає ця поезія? (*Можна використати таблицю почуттів.*

Додаток № 1.)

в) Вимовте звуки і назвіть букви у виділених словах.

2. Читання правила.

3. Каліграфічна хвилинка. (Вправа 2)

4. Спостереження над мовним матеріалом. (Вправа 3)

сом	бак	гірка	казка
сам	бік	нірка	кашка
сум	бук	сірка	каска
сім	бик	зірка	качка

— Якими звуками відрізняються слова кожного стовпчика?

Висновок. Наша мова — звукова. Але окремо взяті звуки нічого не означають. Тільки в певному поєднанні творяться слова. Звуки мови служать для розпізнавання та розрізнення значення слів.

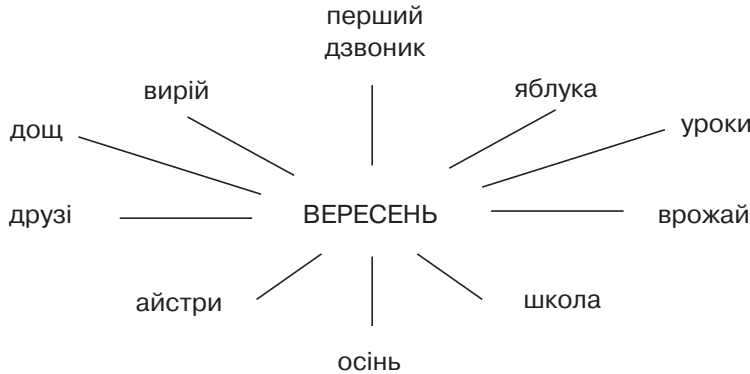
5. Самостійна робота. (Вправа 4)

Складання слів із «розсипаних» складів.

6. Словникова робота зі словом вересень.

а) Складання асоціативного куща.

— З чим у вас асоціюється слово *вересень*?

— Словом *вересень* ми розпочинаємо «Словничок другокласника».

— *Увага!* Скільки різних голосних використано у слові *вересень*?

— Визначте наголошений склад.

б) Конкурс речень.

— Оголошується конкурс на найцікавіше речення зі словом *вересень*. (Діти усно складають речення.)

— Самостійно виберіть і каліграфічно запишіть найцікавіше речення зі словом *вересень*.

— Хто бажає, зачитайте своє речення.

Фізкультхвилинка.

Ми і вчились, і трудились.
 І, напевно, вже стомились.
 Тож давайте для розрядки
 зробим кілька вправ зарядки.
 Раз! — підняли руки вгору.
 Два! — нагнулися додолу.
 Три! — повернулись вправо, вліво.
 На «чотири» — враз присіли.
 Похитали головою,
 ще й притупнули ногою.
 Пальчиками повертіли
 і за парти тихо сіли.

7. Пізнаюча рубрика «Слово про слово».

Звук — елемент людської мови, утворений за допомогою мовлення. (Пояснення значення слова «звук»).

8. Робота в групах. Зіставлення звуків і букв.

а) Робота з предметними малюнками (на дошці виставлено малюнки тварин).

— Хто зображений на малюнку?

— Назвіть перший (останній) звук кожного слова, охарактеризуйте його (голосний, приголосний; твердий чи м'який).

— Якими буквами запишите назви зображених тварин?

б) Вправа 5.

— Які слова можна скласти, додаючи або вилучаючи одну літеру?

- Запишіть утворені слова.
- Назвіть кожну букву у цих словах.

в) Вірш від Пізнайка.

Коли ротик розкриваєм,
тоді звуки вимовляєм.
Коли ручку беремо,
тоді букви пишемо.

9. Гра «Ланцюжок».

Учні по черзі називають слова, що починаються звуком, яким закінчилось попереднє слово.

Наприклад: клас, сад, дуб, і т. д.

- Пізнайко починає гру: урок – ...,

VI. Осмислення, узагальнення і систематизація знань.

1. Вправи для самостійної роботи.

2. Робота з картками.

3. Поточний бліц-контроль.

VII. Підсумок уроку.

- Над чим ми працювали на сьогоднішньому уроці?
- Про що нове дізналися?
- Чи справдились ваші очікування від уроку?
- Подивіться на свої записи в зошитах і скажіть, хто задоволений своєю каліграфією.
- Хто бажає продовжити подорож в країну Граматики?

VIII. Повідомлення домашнього завдання з попереднім інструктажем.

Вправа 6. Повторити правило, с. 4.

УРОК 2

Дата _____

Клас _____

Тема. Розрізнення звуків і букв. Алфавіт.

Мета. Продовжувати вчити розрізняти звуки і букви української мови. Збагачувати словниковий запас учнів. Виробляти вміння самостійно працювати із завданнями підручника.

Обладнання. Таблиця «Алфавіт», малюнки Пізнайка.

Додатковий матеріал до уроку

Хід уроку

I. Організація класу. Ранкова зустріч.

- Усміхніться всім навколо:
небу, сонцю, добрим людям,
і тоді обов'язково
наш урок цікавим буде.
Не тільки слухайте, а й прислухайтесь.
Не тільки дивіться, а й придивляйтесь.

II. Перевірка домашнього завдання.

III. Актуалізація опорних знань та чуттєвого досвіду учнів.

– А зараз не просто слухайте, а прислухайтесь до себе і скажіть, які звуки довкілля вам любі й милі вашому серцю. (*Можливі відповіді дітей: шум вітру, музичні звуки, пташиний спів, рипіння снігу, тиха розмова з другом і т. д.*)

– А ще вдумайтесь, чи є у вас улюблені звуки мовлення. Назвіть їх.

IV. Повідомлення теми і завдань уроку.

– Отже, діти, до чого людина може прислухатись? (*До звуків.*)

– А до чого може придивлятися у зошиті чи книжці? (*До написаних чи видрукованих слів, літер (букв), знаків.*)

– Ось ви і сформулювали тему сьогоднішнього уроку: «Звуки і букви».

V. Сприймання й усвідомлення нового матеріалу.

1. Робота з підручником (с. 6–8).

а) Вправа 7.

– Прочитайте виразно вірш Надії Красоткіної.

– Запишіть два образні вислови.

– Доберіть і запишіть синоніми (слово, близьке за значенням) до слова БУКВИ. (*Літери.*)

б) Пізнайкова рубрика «Слово про слово». (Пояснення значення слова *буква*).

Буква — письмовий знак, що позначає один звук або сполучення двох звуків.

2. Робота з таблицею «Алфавіт».

а) Читання і відгадування загадки. (*Вправа 9*).

б) Пізнайкова рубрика «Слово про слово». (Пояснення значення слова *абетка (алфавіт)*).

Абетка (алфавіт) — сукупність літер, прийнятих у писемності якої-небудь мови і розмішених у певному порядку.

в) Робота в групах. (*Вправа 8*)

– Покажіть і назвіть першу й останню літеру алфавіту.

– Скільки всього літер в українській абетці? (*Їх 33 — від А до Я.*)

– Покажіть букви, які завжди позначають два звуки. Назвіть їх. (*ї, и*)

– Яка буква не позначає звука?

– Назвіть улюблені букви української абетки і букви, які найважче було писати.

3. Каліграфічна хвилинка. (*Вправа 10*)

VI. Осмислення, узагальнення і систематизація знань.

1. Вправи для самостійної роботи. (*Вправа 11*)

Записати слова за абеткою.

2. Списування. (*Вправа 12*)

3. Робота з картками. (с. 7)

УРОК 3

Дата _____

Клас _____

Тема. Звуки і букви. Абетка. Каліграфічне написання великих та малих букв алфавіту.

Мета. Повторити букви українського алфавіту. Вправляти учнів чітко вимовляти звуки і зіставляти їх з відповідною буквою. Розвивати вміння висловлюватись на основі власних спостережень. Виховувати любов до рідного слова.

Обладнання. Таблиця «Алфавіт» (великі й рукописні літери), портрет Пізнайка, «Словничок другокласника» (саморобний блокнот – один для класу).

Додатковий матеріал до уроку

Хід уроку

I. Організація класу. Ранкова зустріч.

Вже дзвінок нам дав сигнал –
працювати час настав.
То ж і ми часу не гаймо,
працювати починаймо.

II. Перевірка домашнього завдання.

III. Актуалізація опорних знань та чуттєвого досвіду учнів.

1. Робота з таблицею «Алфавіт».

– Пригадайте і назвіть синоніми до слова *алфавіт* (*азбука, абетка*), *буква* (*літера*).

– Назвіть першу й останню букви алфавіту. (*А, Я*)

– Скільки всього літер в українській абетці? (*33*)

– Які букви позначають один звук? Наведіть приклади.

– Які букви завжди позначають два звуки? (*ї, щ*)

– Які букви позначають голосні звуки? Приголосні звуки?

– Яка буква не позначає окремого звуку? (*Ь – знак м'якшення.*)

– Який звук позначає перша буква алфавіту? Третя буква? (*[а]; [в], [в']*).

– Скільки потрібно людей, щоб «ланцюжком» назвати всі букви? (*33*)

– А тепер хором коротко промовляємо кожну букву алфавіту.

2. Завдання на увагу.

– Полічіть всі букви, назви яких закінчуються на *е* (*наприклад, «бе», «ве», ...*).
(*11 літер на позначення приголосних звуків.*)

3. Робота в парах. Гра «Звуки і букви».

Один учень чітко вимовляє будь-який звук або звуки, а інший – називає відповідну букву. *Наприклад:* [г] – «ге»; [н], [н'] – «ен»; [о] – «о».

IV. Повідомлення теми і завдань уроку.

– Любі діти, до сьогоднішнього уроку Пізнайко не приготував вам ніяких завдань.

Сьогодні він хоче у вас навчитися розрізняти звуки і букви, правильно називати літери і каліграфічно писати малі та рукописні рукописні букви.

Отже, ви сьогодні – Пізнайкові вчителі. Починаємо науку!

V. Сприймання й усвідомлення нового матеріалу.

1. Робота з підручником (с. 8–10).

Каліграфічна хвилинка. (За матеріалами вправи 15)

2. Робота з алфавітною таблицею великих і малих рукописних букв.

– Пригадайте графіку великих букв української абетки. Прочитайте їх, правильно називаючи.

3. Поетична хвилинка. (Вправа 14)

4. Вправлення в написанні рукописних букв. (Вправа 16)

5. Робота в групах. (Вправа 17)

6. Робота з орфографічним словником. (За вправою 18)

а) Розглядання орфографічного словника.

